

Zuider Buiten Spaarne 30

Edelweiss

Het pand “Edelweiss” met de groene tegeltableaus ligt aan de rand van het Rozenprieel aan het Zuider Buiten Spaarne. Ooit was het een “Stoom- Wasch- en Strijk Inrichting”, zoals het op het tegeltableau staat vermeld.

Vroeger waren hier een paar grote buitenhuizen met tuinen, maar ook hadden mensen uit de stad op deze plek een kleine moes- of bloementuin. Sommigen waren wat groter met kassen of een theekoepel. Met recht een groen gebied.

Na de Franse tijd (1795 – 1813) was de economie op zijn zachtst gezegd niet zo best meer en verdwenen vrijwel alle landhuizen. Er kwam ruimte voor wat industrie en woningbouw. Vanaf circa 1880 werd het gebied planmatig omgevormd naar een arbeiderswijk met rijtjeshuizen; de woonwijk Het Rozenprieel.

In 1855 kocht Jan van Kimmenaede de blekerij “Koningstein”. Hij was al enige tijd elders blekersknecht geweest en begon hier voor zichzelf. Daarmee was hij één van de eersten van de vele wasserijbazen die zich daarna aan het Zuider Buiten Spaarne vestigden. In de tweede helft van de 19de eeuw groeide het aantal

Haarlemse blekerijen uit tot zo’n 40 stuks. Je vond ze vooral aan de Amsterdamse Vaart, de Brouwersvaart, de Scheepmakersdijk en dus ook langs de westelijke oever van het Spaarne. De blekerijen en later de wasserijen hadden veel klanten uit de rijke bovenlaag van Haarlem, maar ook uit Amsterdam.

Dat de Haarlemse wasserijen zo in trek waren kwam door de zuiverheid van het gebruikte water. Dat kwam uit een bron in de grond of werd uit de duinen gehaald. Later werd de toevoer geregeld via achter de wasserijen staande watertorentjes.

Het geheel van Edelweiss omvatte later de panden nummer 24 t/m 30; een kleinschalig fabriekscomplex onder leiding van de heer Vasen. In 1921 werd het geheel verbouwd en kreeg het deels uit 1881 stammende nummer 30 tegeltableaus en de wasserij een nieuwe naam: “Edelweiss”.

De tegeltableaus bestaan uit beige en groen geglazuurde keramische tegels die samen omkaderde illustraties vormen

met o.a. de naam “Edelweiss” geflankeerd door twee figuratief weergegeven afbeeldingen van

de edelweissbloemen. Het bovenste tableau maakt duidelijk met wat voor soort bedrijf we hier te maken hebben.

De wasmachine werd uiteindelijk de grootste concurrent met als gevolg dat het bedrijf in 1963 werd gesloten. Ik kan mij nog herinneren dat als je er bij het langslopen naar binnen keek je de wasdampen zag hangen en vooral duidelijk kon ruiken. Edelweiss was de laatste van de vele wasserijen die hier aan het Spaarne hebben gezeten.

De gemeente heeft het pand te koop gezet met de voorwaarde dat de koper de toekomstige bewoners van het complex betreft bij de ontwikkeling hiervan. Er komen twee appartementen en drie eengezinswoningen.

Bron: - Archief Geveltekens SGVH